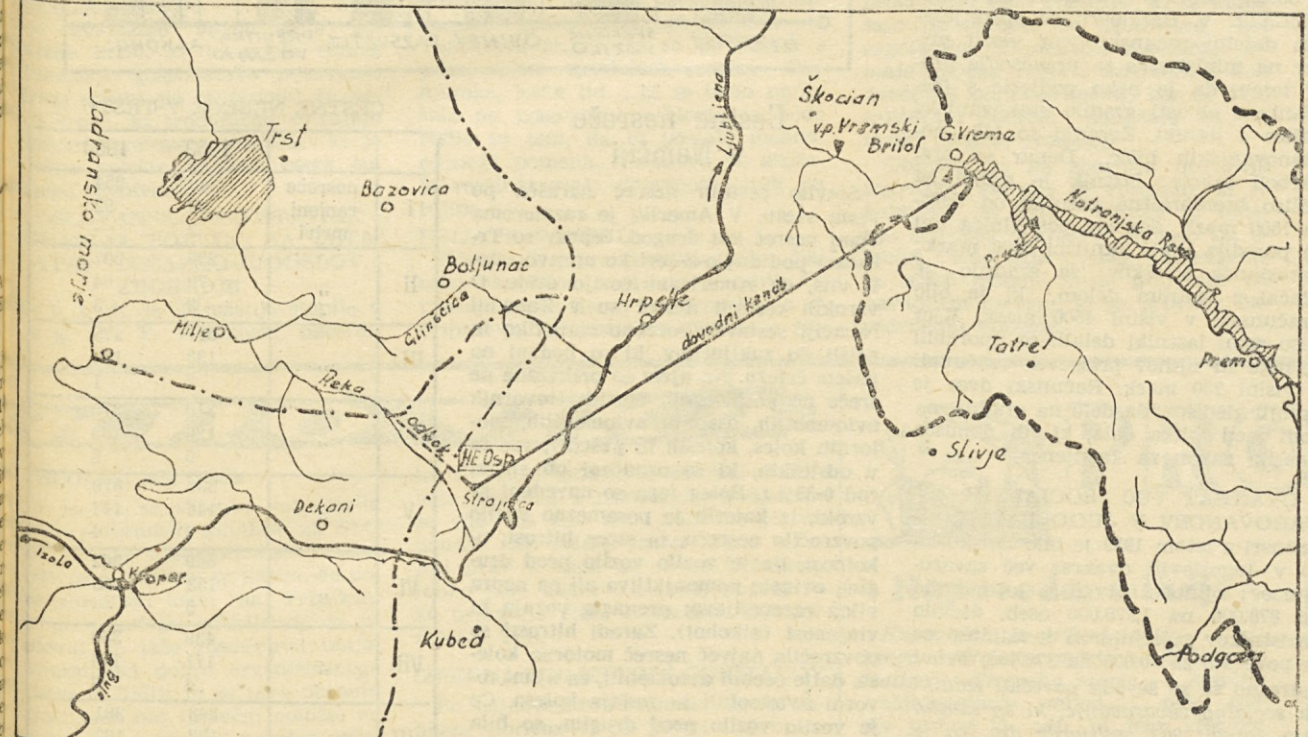

Hydrocentrala v Ospu bi preskrbovala tudi Trst

Energija in voda iz Notranjske reke

Jugoslavansko elektroindustrijsko podjetje se je v vsemu poprijelo študija energetske izrabe Notranjske reke. Projekt predvideva zgraditev pregrade pri Gornjih Vreham tako, da bi nastalo v dolini Notranjske reke akumulacijsko (zbirno) jezero dolgo nekaj nad 17 km, ki bi segalo še nekaj dalje od Prema. Njegova izrabljiva vsebina bi znašala 53,4 do 77,4 milijonov kubnih metrov. Hidrološki podatki obstajajo za dobo od leta 1890 dalje. Padavinsko področje Notranjske reke do pregrade znaša 447 kvadratnih kilometrov (označeno na skici s črticami), srednja letna višina padavin 1540 mm. Geološki pogoj za akumulacijo so zelo ugodni. Ves predvideni akumulacijski prostor bo v nepropustnih plasteh terciarnega filisa in v istem materialu bo tudi poročila za pregrado, ki bo visoka okoli 40 metrov ter zgrajena najbrže kot nasutje na pregradi iz zemlje in kamna.

Od najzadnjega dela akumulacijskega jezera bo vodil okoli 18 km dolg dovodni kanal do strojne, ki bi bila zgrajena v kaverni, pri rasi Ospa ob vodnem padcu 370 metrov. Preostali padec v višini 18 metrov od strojne do morja bi izrabili za odvajanje vode za potrebe Koprškega in morda tudi industrijske cone v Zavrčju.

Glavna gradbeniška dela bodo pri pregradi, ki bi v primeru izvedbe iz kamneta nasipa imela okoli 400.000 kub. metrov kubature, ter pri dovodnem rovu s svetlim premerom okoli 3,6 metra. Za zgraditev dovodnega rova bo mogoče odpreti vsaj tri vmesna delovna mesta tako, da bo najdaljši odsek med dvema delovnimi mestoma imel dolžino nekaj nad 5 km. Z zaježitvijo bo prišlo pod vodo le malo rodovitne zemlje in objektov. Stroški so preračunani na okoli 12 milijard din.

Poseben vodnogospodarski problem v zvezi z gradnjo hidroelektrarne Ospa je preskrba Trsta s pitno in industrijsko vodo, ki bi bila zelo ugodno rešljiva z zgraditvijo posebne, okoli 25 metrov visoke pregrade na Padežu, levo pritoku Notranjske reke. Tako bi Trst, v kolikor bi sodeloval pri izvedbi projekta, zagotovil sebi hkrati ceneno električno energijo in vodo.

Instalirana moč strojne v Ospu bi znašala okoli 90.000 kilovatov, dajala pa bi letno okoli 220 milijonov kilovatin ur električne energije, in to večinoma v zimskem času; to je še posebej pomembna.

Ker rabi Trst vedno večjo količino električne energije, bi del svojih potreb lahko krl iz osopske elektrarne. Leta 1948 je Trst porabil 130 milijonov kilovatin ur energije, leta 1950 je poraba znašala 165 milijonov, naslednje leto 187,1 milijona, leta 1952 je 205,1 milijona, predlamskim 210,9 milijona in lani še okoli 2 milijona kilovatin ur več. Stalno naraščajoča potreba po energiji nujno terja zagotovitev novih virov, posebno ne, ko naraščajo potrebe industrijske cone. Potreba povezave z osopsko elektrarno bi bila še posebno važna, ker bi bila elektrarna v bližini in njena energija poceni.

Da so odgovorni tržaški činitelji že prej mislili na izrabo energije Notranjske reke za oskrbo Trsta z električnim tokom in vodo, sledi iz razprav v tržaškem občinskem svetu že nekaj let pred prvo svetovno vojno in iz izdelave idejnih načrtov v dobi med obema vojnoma. Toda takrat so potrebe Trsta bile manjše kot so danes, ko postaja elektrika neobhodna ne samo v industriji, obrti in gospodinjstvu, temveč celo v kmetijstvu.

Da primanjkuje Trstu pitne vode v poletnih mesecih, je dolno znano in ta primanjkljaj znaša 200 do 300 tisoč kubnih metrov dnevno. Predlagana zgraditev vodovoda iz Furlanije bi zahtevala ne samo mnogo večje gradben stroške kot vodovod s Padeža, temveč bi tudi vzdrževalni stroški bili neprimerno dražji. Voda s Padeža ne bi bila nič slabša kot ona iz Furlanije ali iz Timava. Nasprotno trditve spadajo v kraljestvo bajk ter nimajo z dejanskim stanjem nobene zveze.

Ze ti površni podatki narekujejo zainteresiranost Trsta in njegovega prebivalstva na energetske izrabi Notranjske reke ter zgraditvi vodovoda s Padeža. Imamo zato za potrebno, da strokovnjaki zainteresiranih podjetij skupno proučijo projekte in priporočijo skupno rešitev, ki bi najbolje ustrezala potrebam Koprškega in Trsta.

R. K.

Višji proračun LR Slovenije

Več za prosveto in kulturo

Ljudska skupščina LR Slovenije je na svojem zadnjem zasedanju poleg družbenega plana odobrila tudi proračun LR Slovenije za tekoče leto. Proračun je obrazložil član Izvršnega sveta LRS Zoran Polić; za njim so poročali o svojih resorjih ostali državni tajniki (ministri), v kolikor proračun zadeva njihova področja.

V primeru z lanskim proračunom je letniški za 10% višji. Zvišani so bili zlasti izdatki za prosveto in kulturo (za 205 milijonov dinarjev), izdatki za socialno skrbstvo (za 32 milijonov), izdatki Sekretariata za gospodarstvo (za 32 milijonov), za zdravstveno zaščito (za 7 milijonov) in končno v državni upravi (za 268 milijonov, predvsem za ceste).

Republiški proračun predvideva 9.470 milijonov dinarjev izdatkov in prav toliko dohodkov. Proračun obsega poleg tega predračune finančno neodvisnih zavodov (z dohodki 2.261,7 milijona in izdatki 2.820,8 milijona ter predračune posebnih skladov (z dohodki 1.920 mil. din ter izdatki v istem znesku).

Prometni davek bo vrnil 2.262 milijonov din, dohodnine kmetov 505 milijonov in temeljne dohodnine neodvisnih poklicev in premoženja 182 milijonov; dohodki republiških uradov in ustanov 25 mil., razni drugi dohodki 125 mil., medtem ko bo delež republike na dohodkih okrajev in mest dosegel 6.271 milijonov din. Izdatki v višini 9.470 milijonov so bili razdeljeni takole:

1. negospodarske investicije 3.360.000.000
2. prosveta in kultura 1.226.739.000
3. socialno skrbstvo 345.219.000
4. zdravstvena zaščita 140.483.000
5. državna uprava, sodstvo in ceste 2.571.207.000
6. dotacije 1.097.616.000
7. proračunska rezerva 728.736.000

Med takolimenovanimi negospodarskimi investicijami naj omenimo: 300 milijonov za zgradbo ljudske skupščine, 130 mil. za upravo zgradb in za gradnjo stanovanjskega bloka sekretariata za gospodarstvo, 25,3 mil. za zgradbo sekretariata za notranje zadeve, 17,4 mil. za zgradbo sekretariata za pravosodno upravo, 72 mil. za zgradbo Sveta za prosveto, 73 mil. za zgradbo Slovenske akademije znanosti in umetnosti, 358,2 mil. za zgradbo univerze v Ljubljani, 670 mil. za zgradbo Sveta za zdravstveno in socialno politiko, 60 milijonov za letališče Brnik, 100 milijonov za predor ljubljanskega grada, 1500 milijonov za avtomobilsko cesto Ljubljana-Zagreb itd.

Med dotacijami so tudi postavka 140 milijonov za Okrajni ljudski odbor Sežana, 6.000.000 din verskim organizacijam, 6.457.000 univerzi v Ljubljani, 28.552.000 upravi gojitvenih lovšč, 10 mil. 898 tisoč kobilarni Lipica, 100 mil.

Formoza na blagovnih borzah

CENA BAKRA ZOPET POSKOCILA

Pred pol leta je tona bakra stala v Londonu še 234 funtov, te dni pa je cena bakra skočila že na 355 in še višje. Zato navajajo 3 razloge: stavko v rudnikih Severne Rodezije, čeprav ne gre za popolno stavko; ukinitve izvoza surovega in starega bakra iz Severne Amerike; strah pred zapletljaj na Daljnem vzhodu zaradi Formoze. V Londonu računajo, da se bo skakanje cene še nekaj tednov nadaljevalo. Ob vprašanju, ali naj se u-radno določi cena bakra, se mnenja delijo. Američani so za to, da bi se cena določila uradno, medtem ko so v Londonu mnenja, naj bo trg prost. Angleži menijo, da bo višja cena priljubila na trg večje količine bakra; tako bodo cene padle. Brodarine za prevoz iz Severne Rodezije se oslanjajo na samo ceno bakra; zato ni upanja, da bi plovine družbe, ki prevažajo baker, pristale na uradno določitev cene.

V zvezi z nevarnostjo, da bi zapletljaj na Daljnem vzhodu povzročil novo skakanje cen raznim surovinam, navajamo razlike v cenah ne-katerih surovin na ameriških borzah v letu 1954 v primeri s položajem konec leta 1953. Najprej navajamo blago, katerega cena je nazadovala (v odstotkih):

- soja 9, koprta 20, mast 20, sladkor 20, poper 45, kože 25, sisal 25, volna 18 odstotkov.

Zvišale so se cene naslednjih vrst blaga: pšenica 14 odstotkov, rž 10, ječmen 20, čaj 60, kavčuk 55, svinec 14,75, baker 30, cink 12, nikelj 7,5 in živo srebro 75%.

(Glej še mednarodni trg na zadnji strani lista!)

Avstrijsko - nemška pogajanja in Trst

O rezultatu avstrijsko - nemških pogajanj v Hamburgu se ni podrobnejših podatkov. Glede čisto trgovinskih pogajanj naj omenimo, da je avstrijska trgovinska bilanca zopet precej pasivna, njena pasivnost pa je zlasti nastala nasproti Zahodni Nemčiji. Avstrija je lansko leto uvozila 8.231 milijona ton blaga v vrednosti 16.988 milijard šilingov, medtem ko je leta 1953 njen uvoz dosegel 7.435 mil. t v vrednosti 13.269 milijard šilingov; izvoz v letu 1954: 15.852 milijarde šil. (5.515 milijona t) in leta 1953: 13.187 milijarde šil. (5.211 mil. t). Tako je lansko leto nastal primanjkljaj 1.136 milijarde šil., medtem ko je leta 1953 znašal samo 82 milijona šilingov. Uvoz je leta 1954 narasel za 28%, izvoz pa za 20,2%.

Iz Zahodne Nemčije je Avstrija lani uvozila za 1.035 milijarde nemških mark blaga (leta 1953: 668 mil.), medtem ko je izvozila v Nemčijo samo za 565 mil. DM (leta 1953 407 mil. blaga). Primanjkljaj nasproti Nemčiji je torej lansko leto dosegel 470 milijonov, medtem ko je znašal leta 1953 samo 261 mil.

Avstrija bi rada za kritje tega primanjkljaja povečala izvoz premoga v Zahodno Nemčijo. Nemci ne odbijajo tega predloga, vendar so pripravljeni pristati nanj samo pod pogojem, da Avstrija poveča izvoz jamskega lesa. Avstriji bi radi prodali v Nemčijo tudi več vina.

ZA POVEČANJE AVSTRIJSKEGA PROMETA SKOZI NEMŠKE LUKE

Hamburški listi omenjajo, da niso Nemci slučajno izbrali Hamburga za mesto pogajanj. Tudi ni bilo slučajno,

sploh tuje trge. V zadnjih dveh letih je okoli 20% proizvodnje lanih tkanin potrošila severna Italija, 35% srednja Italija in 45% južna Italija. Lanena industrija v Italiji zaposluje okoli 35.000 delavcev poleg številnih obrtnikov in delavk, ki so se posvetili tradicionalni izdelavi lanih izdelkov in vezenju na svojih domovih.

V LETU 1954 ZA 20% MANJ ZITA KAKOR V L. 1953. Lansko leto so pridelali v Italiji 71 milijonov 844.000 stopenic, to je 20,6% manj kakor v letu 1953; rži 1 milijon 151.000, ječmena 2 milijona 780 tisoč, ovs 5 milijonov 457.000, rži 8 milijonov 595.000 in koruze 29 milijonov 515 tisoč stopenic. Pridelale strošne se je zmanjšal za 9,8% v primeri z letom 1953. Pridelke konoplj je znašal 419.000 stopenic proti 635.000 v letu 1953. Pridelke paradiznikov pa se je povečal in je dosegel 15 milijonov 324.000 proti 13 in pol milijonov v letu 1953. Pridelke oljk je manjši za 37%. Limon in pomaranč je bilo tudi manj v tem letu. V proizvodnji lesa se je čutilo veliko zmanjšanje. Mizarjskega lesa je kar za 64% manj, lesa za kurjalo 3 gr. in premoga za 28% manj kakor v letu 1953.

MARMELEDA BO V NEMCIJI DRAŽJA

Stroški za proizvodnjo marmelade so se v nemški industriji povečali. Slabo vreme ni vplivalo ugodno na dovoz sadja. Računajo, da bo v treh mesecih cena marmelade za potrošnika poskočila.

naseenije

Drzni skoki

Samo tisti, ki bi radi, da bi svet drugo svetovno vojno in njena razdeljanja, hkrati tudi dobro fašizma in hitlerizma kar vpraskok in da bi se svetovni razvoj povrnili na leto 1918 (v Italiji) ali na 1933 (v Zahodni Nemčiji), ne bodo razumeli nekaterih najnovejših dogodkov na svetovnem pozorišču. Ti so v taboru premagancev na bojnem polju, kakor tudi premaganec na idejnem. Vedeti nečemo, da se kazalec na uri, ki meri potek usode človeštva, ne da ustavititi za sekundo, kaj šele poriniti nazaj.

Tistim, ki mislijo drugače in hodijo po poti revanše, namesto po poti sprave med narodi, se je zdel brez-pogojna oborožitev Nemčije posem preprosta in samoumevna zadeva. (Tem je tudi prav lahko zanikati pravice, ki jih dajeja mirovna pogodba ter londonska spomenica iz lanskega leta 1919, ki jim vladajo.) Ti pozabljajo, da ostanejo grobovi in srca prizadetih odprti še dolgo potem, ko je trava pokrila grobove na vojnih poljanah.

Mendès-France je formalno padel ob razpravi zaradi njegove politike v Severni Afriki, toda temeljitejši opazovalci nočne razprave v pariškem parlamentu so mnenja, da francoski narod le še ni prebolel pristanka njegove vlade na oborožitev Nemčije.

Malenkov je odstopil. Težko je seveda razložiti vzrok komplicirane notranje in zunanje sovjetske politike. Nikačev pa ne more biti slučajno, da je na njegovo mesto prišel vojak. Pariški in londonski razgovori o oborožitvi Nemčije in gladi zavrženju vseh poznejših sovjetskih kompromisnih predlogov s strani Amerike in Anglije so morali vplivati na notranji razvoj v ZSSR in pospešiti prodor tistih sil, ki so pod vodstvom glavnega tajnika komunistične stranke Hruščeva, zahtevali ostrejšo politiko proti Zapadu in se jim je zdelo Stalinova taktika priporočljivejša.

Dunajski listi poročajo, da so sudetski Nemci prenosno svoje neznanje ministrstva. Tako označujejo »Delovno skupnost za obrambo kmetijskih sudetskih Nemcev« (Arbeitsgemeinschaft zur Wahrung sudetendeutscher Interessen) v Muenchen. O-koli dva milijona sudetskih Nemcev živi v Zahodni Nemčiji; v nemškem parlamentu brani njihove koristi 22 sudetskih poslancev. Na namig Amerike je nekdanji češki general Prihoda, predsednik češkega narodnega komiteja v emigraciji v Londonu, sklenil leta 1950 z omejenim sudetskim predstavništvom sporazum, ki predvideva povratek sudetskih Nemcev na Češko, ko bo prha odprla sedanjo vladavino v CSR. Tudi den. Prihoda torej meni, da se da jo kar tako preskiniti grobovi, ki so jih izkopali Hitlerjevi satrapi na Češkoslovaškem.

Z Bavarskega spušča ameriška propaganda na Češkoslovaško balončes s propagandnimi letaki, računajoč, da bo sovjetska propaganda pozabila na oborožitev Nemčije in strah Čehov pred novo nemško poplavo, a Čehi sami na sudetsko zunanje ministrstvo v Muenchen.

Diplomacija je lahko država, vendar se ji prednji skoki čez grobove le redko posrečijo.

ZVLJENSKA MODROST

Manj se razlikujemo po silah, ki jih imamo, kakor po pogumu, da jih izkoristimo. Tudi v duhovnem. Genialnost je pogum proti samemu sebi. Spokakmo se vedno o lastnih nogah. Kamni so samo njihovi podaljšek.

To, kar muči usakogar v nesreči, je njena banalnost.

Vse neresnično je enako oddaljeno od resničnosti.

V pektu hrepenimo po nebesih. V nebesih pogrešamo pekel. To se ne da opravičiti, pač pa le opisati.

Kdor je lahko samo duhoviti, je neverjetno ubog na duhu.

Ako ni nobene ščke med krapi v ribniku, se krapi lotijo vprašanja o smislu življenja.

Kdor ima rad travo, jo sliši razsti. (Hans Kudsus)

Trgovinski odnosi med Italijo in tujino

Kakor z Jugoslavijo, tako je Italija podaljšala veljavnost dosedanjih trgovinskih sporazumov do 31. marca t. l. tudi z Argentino in Poljsko. Do konca tega leta pa so bili podaljšani trgovinski sporazumi z Bolgarijo, Madžarsko in Romunijo. V zvezi s tem je italijansko ministrstvo za zunanjo trgovino (Minimes) izdalo nova navodila za izvajanje sporazumov s temi tremi državami.

Bolgarija. Za uvoz in izvoz večine kontingentov je še nadalje potrebno ministrsko dovoljenje. Med bolgarskimi artikli, ki se smejo uvoziti za dogana, so: kromova žica (250.000 \$), grašica (100.000 \$), med italijanskimi izvoznimi pa: tritikasta mličenca (1 milijon dol.) rajen in druga umetna vlakna (650.000 \$), bombažne (100.000 dol.), volnene (75.000 dol.) ter konopne in lanene tkanine (25.000 \$), tekstilni stroji in nadomestni deli (100.000 \$), proizvodi za mrčes (150.000 \$). Najmočnejše postavke med artikli pa so: lencen (400.000), ječmen in rž (400.000), jalka (300.000), oljna semena (450.000), tobak (350.000); italijanski: razni stroji, aparati in nadomestni deli (800.000), kablji in jeklene vrvi (300 tisoč), cevi (200.000), pnevmatike in zračnice (150.000), železice za železobeton (150.000), krogljeni ležaji (125 tisoč), tobak (150.000), razni kemični proizvodi (150.000 dolarjev). Ministrska izvozna in uvozna dovoljenja se izdajajo od 7. februarja dalje z veljavnostjo 4 mesece.

TRGOVINSKI SPORAZUM MED ITALIJO IN POLJSKO. Italijanska in poljska vlada sta sklenili podaljšati trgovinski sporazum, ki je bil sklenjen l. 1949 in kasneje podaljšan. Na podlagi tega sporazuma bo Italija uvozila iz Poljske med drugim blaga: 250.000 t premoga, 5.000 stotov ovs, 5.000 ječmena, 2.500 rž, zračinilni raslini za 12.500 dolarjev, suhih gob za 12.500 dol., perja za posteljino za 12.500 dol., žaganega lesa 2.500 kub. m., 2.500 t litega železa; živalske diaže in ščetine za 12.500 dol., telečje kože; tekoče pline 250 t (butan in propan), rafinirani parafin 250 t, bencol 125 t, celulozni les 25.000 ton in drugo blago. Italija bo pa izvozila na Poljsko: vino in vermut za 31.250 dol., marmor in izdelke iz marmarja, 7.500 t cinkove rude, kožne predmete za industrijsko uporabo za 10 tisoč dol.; konopljeno vlakno 15 t, svileni vlakno za 12.500 dol., svilne tkanine za 37.500 dol., 162.500 kg konopljice, razne stroje, avtomobilske in traktorske zračnice za 750.000 dol., gumijaste izdelke, barve in lake za 12.500 dol. in drugo blago.

Madžarska. Vrednost kontingentov znaša v vsaki smeri nad 3 milijarde lir. Predvideno pa je, da se bo moglo z dovoljenjem prizadetih vlad uvoziti in izvoziti tudi blago izven kontingentov. Izjemoma se bodo dovoljevali tudi posli zasebne kompenzacije. Tudi v prometu z Madžarsko bo pretežni del uvoza in izvoza še nadalje podvržen ministrskemu dovoljenju. Najmočnejši madžarski izvozni kontingenti so: jarka in jajčni proizvodi (1500 ton oziroma 350 milijonov lir), razna semena (300 mil. lir), orodni stroji in njih posamezni deli (250 mil. lir), farmacevtske surovine (130 mil. lir), zračinilne rastline (100 mil. lir), alkaloidi (150 mil. lir), oljna semena (60 mil. lir); najmočnejši italijanski izvozni kontingenti pa so: krogljeni in valjni ležaji (750 mil. lir), razni stroji in aparati (350 mil. lir), orodni stroji (400 mil.), tobak 100 mil., surove goveje kože (1000 mil.), razni kemični proizvodi (100 mil.), razna semena (80 mil.), cigaretni papir (30 mil. lir).

Romunija. Tudi v prometu z Romunijo sta prizadeti vladi predvideli, da se bodo mogli uvesti kontingenti novega blaga, sedanji kontingenti pa višati in tudi dovoliti izjemoma zasebne kompenzacije. Med najvažnejšimi romunskimi izvoznimi artikli bo tudi letos pšenica, katere uvoz je pri držani federaciji agrarnih konzorcijs za račun države (1.310 mil. lir), les iglavcev in listavcev (750 mil.), leseni železniški pragoji (175 mil.), koruza (625 mil.), jarka (530 mil.), žirina za zakol (470 mil.), druga žirina, etilni alkohol, razni kemični proizvodi, l-talijanski izvozni artikli pa obsegajo predvsem razne stroje, instalacije, aparate, tekstil, taninske ekstrakte, pluto, vodovodne in druge cevi, žeplo.

NA SICILIJI USPEVA SLADKORNI TRS. Po uspešnih poizkuhs se je pokazalo, da so vremenske razmere na Siciliji ugodne za rast sladkornega trsa, in sicer vrst, ki uspevajo v Egiptu, Španiji, ZDA in Kubi, in vsebujejo 18-19% sladkorja.

Pogonska sila podzemeljskega plina

Od prvih začetkov do današnjih dni

izkoriščanje zemeljskega plina, a poleg tega so stalno na lovu za novimi vrstmi plina.

Glavna sestavina zemeljskega plina je metan, poleg tega pa še razni drugi ogljikovodiki, predvsem etan, propan, butan, pentan, heksan in heptan. V zmesi teh plinov nastopa tudi ogljikov dioksid, pa tudi žeplovodik. Ponekod so nadalje prinesane tudi dokaj velike množine dušika. V Severni Ameriki nastopa ponekod v zemeljskem plinu tudi dokaj velika količina železnega plina helija, s katerim polnimo zrakoplove. Metan ni prisoten vedno v enaki velikosti količinah v zemeljskem plinu. Navadno doseže 80 do skoraj 100%.

Gortijvi plini, ki tvorijo zemeljski plin, prihajajo na površino zemlje iz različnih virov, ki jih imenujemo zrakom, Sila, s katero uhajajo, je pri raznih vrstah različna, a se tudi pri posameznih vrstah s časom menja. Leta 1933 je prišlo do močnega izbruha zemeljskih plinov v Erdelju. Iz zemeljske notranjosti je švignil plin s pritiskom 100 atmosfer v zrak, se vnel in nastal je 300 m visok plamen. Ogenj so hoteli pogasiti. Da bi plamen ugasili, so zmetali v plinasto žrelo kar 126 vagonov zemlje in blata. Vsa ta masa je tehtala okoli 1300 ton. Toda

ta težki zamašek je le malo časa držal. Po treh urah je ogromni pritisk poglaval vse to iz žrela in kamenje se je razsulo 20 km daleč; nastali so pa še večji plameni. Zanimivo je, da je v tem primeru toplota gorečih plinov blagodejno vplivala na rastlinstvo: koruza in vinska trta sta bujno poglali, prav tako dreve in grmičevje. Zemeljski plin je najbolj pomemben kot ogrevalno sredstvo. Pri gorenju 1 kub. metra zemeljskega plina se razvije 9000 kalorij, pri gorenju iste množine svetilnega plina, ki ga pridobivajo oljnarne, pa nastaja le 3800 kalorij toploti. Zemeljski plin daje visoko množino toplote, ki prekaša celo toplotne vrednosti antracita in koksa.

Z zemeljskim plinom so izredno bogate ZDA. Nekako od sredine preteklega stoletja izkoriščajo v Združenih državah v vedno večji meri ta plin. Leta 1930 je obratovalo 55.000 plinskih vrlecev, ki so takrat dajale 50.000 milijonov kub. m plina na leto. Kurilna vrednost te količine ustreza 75 milijonov ton najboljšega črnega premoga.

V ZDA ne uporabljajo tega plina le v industrijske namene, temveč so ga napeljali tudi v stanovanja. To so storili predvsem po drugi svetovni vojni. Prvi temelj široke porazdeljevalne mreže so bili položeni takrat, ko so preuredili za pretok zemeljskega plina dva velika cevovoda, znana pod imenom »Big and Little Incha«. Oba sta bila zgrajena med drugo svetovno vojno za pretakanje nafte iz jugozapadnih držav k velikim rafiniranjem na atlantski obali, ki so zalagale podmornice s tekočim gorivom.

V začetku leta 1951 so speljali zemeljski plin tudi v New York, in to po 3000 km dolgem cevovodu, ki ima svoje izhodišče v Louisiana. To ustrezajo razdalji med Parizom in Moskvo. Premier cevovoda znaša povprečno 750 mm; po njem preide dnevno okoli 14 milijonov kub. metrov plina.

Zemeljski plin izkorišča tudi kemična industrija kot surovino pri dobivanju vodik, acetalena, nitrospojin in končno pri sintezi umetnega kavčuka. Prav zaradi tega, ker je zemeljski plin izrednega pomena kot gorivo in surovina v kemični industriji, si izvedenci nenehno prizadevajo, da bi našli postopke za čim smotnejše izkoriščanje plinskega bogastva v zemlji.

ing. M. P.

meljskega plina niso izkoristili samo kot pogonsko silo, temveč tudi kot dragoceno surovino v kemični industriji. Zemeljski plin so uporabljali zlasti za izdelovanje amoniac, umetnega guma. Metan pridobivajo v veliki meri v Emslandu. Ta zemeljski plin je zelo čist in vsebuje 90% metana. In te pokrajine je plin speljan 80 km daleč v Porurje do tovarne Chemische Werke Huels v Marlu. V tej tovarni uporabljajo zemeljski plin kot surovino za pridobivanje drugih kemičnih proizvodov.

JUGOSLOVANSKA DEGAZOLINAZA

MED PRVIMI V EVROPI

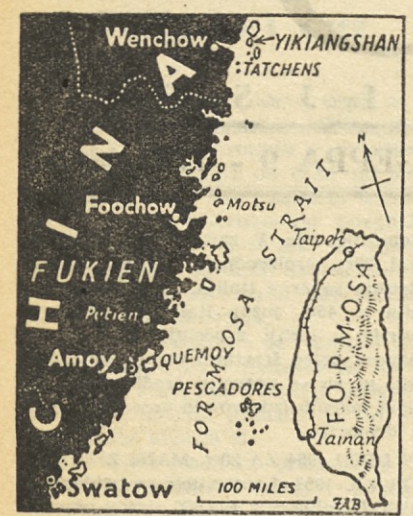
V Petišovcih v Sloveniji prične lnanu po novem letu obratovati nova degazolinaža, ki bo po velikosti in obsegu proizvodnje tretja v Evropi. Ta obrat za predelavo zemeljskega plina bo lahko predelal okoli pol milijona kubikov plina na dan. Večji degazolinaž v Evropi sta še v Franciji (v Busseu) z zmogljivostjo enega milijona kubikov in v Piacenzi v Italiji. Izdelki nove degazolinaže bodo propan, butan, mešanica tetraetila za zvišanje oktanskega števila goriv motornih vozil. Dnevna proizvodnja butana bo znašala 8 ton in propana 24,5 tone. Opremo nove degazolinaže je izdelala jugoslovanska industrija. V Lendavi so zgradili veliko kompresorsko postajo; zdaj gradijo novo degazolinažo. V Lendavi pridobijo okoli 160 ton nafte na dan. V kompresorski postaji komprimirajo zemeljski plin, ki prihaja iz plinskega polja v Dolini ob madžarsko-jugoslovanski meji. Mesečna proizvodnja plina znaša okoli 5,5 milijona kub. met.

PRIDOBIVANJE ZEMELJSKEGA PLINA

Nemci so pričeli močno izkoriščati zemeljski plin, zlasti med vojno. Ze-

PO SVETU

Mir okoli Formoze

Kljub ostrim govorom, s katerimi se obdelujejo državni ZDA in Kitajske, vlada med Formozo in Kitajsko celino mir. Le v bližini Koreje so ameriška letala sestrelila dve letali sovjetske konstrukcije »Mig«, ne da bi katere vlada proti temu protestirala. Čisto na severu je na našem zemljevidu otok Jikijangsan, ki so ga zavzele kitajske čete po kratkem napadu. Južno od tega je otok Tačen, ki ga zapuščajo Čankajškove čete (okoli 20.000 moč) pod zaščito močne ameriške mornarice in letalstva. Tudi ti vojaki se bodo utrli na Formozo. Na zemljevidu se vidi tudi otoki Peska-dores, na katerih so tudi utrjene Čankajškove čete in ki jih ameriška vojska namerava braniti pred Mao Ce-tungovimi četami.

Maršal Bulganin namesto Malenkova

Med zasедanjem Vrhovnega sovjeta je dosedajni ministri prešednik Georgij Malenkov podal ostavko. Na predlog glavnega tajnika komunistične partije Nikita Hruščeva je bil izbran za predsednika maršal Nikolaj Aleksandrovich Bulganin, ki je bil doslej vojni minister. Hruščev je v zadnjem času kritiziral zunanjo politiko Malenkova, češ da je proti zahodnim državam preveč popustljiva, na znotraj pa je Hruščev zavzemal za nadaljnjo izgradnjo težke industrije, četudi na škodo proizvodnje potrošnega blaga. Oster govor, ki ga je imel zunanji minister Vjačeslav Molotov proti Združenim ameriškim državam, napoveduje osterjši kurz sovjetske zunanje politike. Malenkov je postal podpredsednik vlade, Jukov vojni minister, medtem ko je Molotov kot podpredsednik ohranil listnico zunanje ministrstva.

O ODNOSIH MED ZSSR IN JUGOSLAVIJO je Molotov dejal, da želi sovjetska vlada, da se popolnoma urejijo; doslej ni bilo še vse storjeno. ZSSR želi mir in skuša zavarovati mednarodno varnost. Zato je prepričana, da bo zboljšanje odnosov med obema državama ustrezalo koristim obeh. Dodal je, da je zboljšanje odnosov odvisno od Jugoslavije.

Povratek predsednika Tita v domovino

V ponedeljek je ladja »Galeb« za-pustila egiptovske vode in odplula proti Jugoslaviji ter plove zdaj po Jadranu. Predsednik Tito je med vožnje skozi Sueski prekop sprejel predsednika egiptovske vlade Nasserja, s katerim sta obravnavala razna mednarodna vprašanja. Po šesturnem razgovoru so objavili, da je Tito sprejel vabilo egiptovskega predsednika, naj obišče jeseni Egipt. V skupnem obvestilu obeh državnikov je bilo rečeno, da sta izmenljiva misli o mednarodnih vprašanjih, ki neposredno zanimajo o pr državi. Sklenila sta še pospešiti dobre odnose med obema državama. Poročajo, da bo Jugoslavija posredovala za ulažitve spora med Egiptom in Izraelom.

Mendes-Francea so zrušili

Po 7-mesečnem burnem vladanju je Mendes-France, predsednik francoske vlade, moral podati ostavko, ker mu je francoska poslanska zbornica s 319 prot 273 glasovom izglasovala nezaupitno po razpravi o vladni politiki v severni Afriki. Proti njemu je glasovalo celo 20 članov radikalne socialistične stranke, h kateri pripada sam, in tudi 17 De Gaullovih pristaveh, ki so ga sicer podpirali. Po pristanku njegove vlade na oborožitve Nemčije so se uprli proti njemu tudi komunisti, ki so ga podpirali v indokitski politiki in tudi glede mnogih drugih vprašanj. Z njihovo pomočjo je junija 1954, ko je prevzel oblast, zbral večino 419 glasov. Porocevalci se strinjajo v tem, da bi Mendes-France še ostaj na vladi, ko bi mu med zadnjim razpravo ne bili usli nekateri nerodni izrazi kakor: »Končno piko bom pa le jaz postavil« in s tem nehoti poudaril moč vlade proti ljudski skupščini. Predsednik republike Coty je poveril mandat za sestavo vlade neodvisnemu desničarju Antonu Pinayju, ki je postal predsednik že marca 1952. Proti njemu so socialisti in komunisti in precej degolistov.

„GOSPODARSTVO“

izhaja vsak drugi petek. — UREDNISTVO in UPRAVA: Trst, Ulica Geppa 9, tel. 38-933. — CENA: posamezna številka lir 25, za Jugoslavijo din 15. — NAROČNINA: letna 600 lir, polletna 350 lir. Pošt. čaka račun »Gospodarstvo« št. 11-9396; za Jugoslavijo letna 380 din, polletna 200 din; naroča se pri A.D.I.T.-u, DR. ZALOŽBA SLOVENIJE, Ljubljana, Stritarjeva ulica 3-1, čk. rač. pri Narodni banki št. 604-T 375, za cono B letna 380 din, polletna 200 din; naročajo neposredno pri upravi »Gospodarstva«. — CENE OGLASOV: za vsak m/m višine v širini enega stolpca 40 lir, za inozemstvo 60 lir.

Glavni urednik dr. Ljotje Berce
Odgov. urednik dr. Stanislav Oblak
Založnik: Založba »Gospodarstvo«
Tisk: Tiskarna »Graphis«

MEDNARODNA TRGOVINA

Tržaški lesni trg

Tržaške lesne trgovce je presenetila vest, da nameravajo jugoslovanska izvozna podjetja preklicati vse pogodbe za dobavo lesa, ki so bile sklenjene lanske leto in dvigniti ceno pri novih pogajanjih za 2-3 dolarje ali celo za 4.000 lir pri kub. m. Na Blížnjem vzhodu se zlasti v zadnjem času uveljavlja romunska izvozna podjetja. Neki konzorcij z Blížnjem vzhoda je nabavil v Romuniji 70.000 kub. metrov lesa. Od te pošiljke je že prispelo 20.000 kub. m. prihod ostalega blaga je napovedan v maju. Krajevna podjetja v Li-banonu in Siriji, ki so že založena z lesom, se bojijo, da bo prihod te velike pošiljke potisnil cene navzdol; zato skušajo razprodati zaloge čimprej. Les levantskega tipa kvotira v Trstu okoli 46 dolarjev tona Trst, medtem ko se cena centimetskega blaga suka okoli 44 dolarjev.

Avstrijsko ministrstvo za trgovino je znižalo izvozni kontingent žaganega lesa za mesec februar na 229.000 kub. m. za mesec marec pa celo na 180.000 kub. m. Lanske leto je Avstrija izvozila 3.280.000 kub. metrov lesa, leta 1953 2.720.000 in leta 1952 2.238.000, medtem ko bi letos izvoz dosegel samo 2.160.000, ako bi se sukal na podlagi kontingentov, ki so bili zadnji odobreni za februar in marec.

UPORABA LESA V NEKATERIH DRŽAVAH

Danes uporabijo v Zahodni Nemčiji na leto okoli 0,17 kub. metra rezanega lesa na glavo, v Avstriji 0,04 in v Italiji 0,06. Nemški izvedenci so mnenja, da bo uporaba rezanega lesa v Zahodni Nemčiji še narasla, čeprav narašča tudi uporaba raznih nadomestkov iz plastičnega materiala. Uporaba lesa bo naraščala, ker narašča uporaba papirja, tkanin iz umetnega vlakna in raznih drugih izdelkov, pri kateri uporabljajo les.

DENAR

LIRA SE VEDNO ŠIBKA. Dne 4. februarja je dolar stal na rimski borzi 644 lir, se pravi dve liri več kakor osem dni prej, medtem ko se je še pred dobrim mesecem tečaj na prosti borzi sukal skoraj na isti ravni kakor uradni tečaj. (Uradni tečaj za izvoz znaša 624,75 lire za dolar). Tečaj švicarskega franka je bil 4. II. 151,45 (teden poprej 150,75). Tečaj funta sterlinga 1700 lir za funt (teden poprej isti), medtem ko je gram zlata stal 738 lir (teden poprej 735). (Novelje kvotacije glej na zadnji strani) Kot vzrok tega pojava navajajo italijanski finančni komentatorji razne okoliščine. Na večje poruševanje po dolarju vplivajo verjetno zapletljivi na Daljnem vzhodu, ki so imeli močnega posledico prenos kapitalov; morda ima obširitev zadnje morda pa je na tečaj lire vplivalo tudi povišanje cene raznih vrst blaga na notranjem trgu. Na oslabilitev je vsekakor vplivalo tudi povečanje denarnega obtoka, ki je v mesecu decembru znašalo 134,9 milijarde lir (pri tem niso vštet državni bankovci in drobnj). Tako je denarni obtok dosegel 152,3 milijarde lir, medtem ko je ob koncu leta 1953 znašal 144,9 milijarde lir.

POVISANA OBRENTNA MERA V ANGLIJI. Angleška narodna banka je povišala diskontno mero od 3 na 3,5%. Angleških finančnih krogov ni ta vest presenetila, čeprav ima Bank of England navado zvišati ali znižati diskontno mero za 1%, ne pa samo za polovico. Banka hoče na ta način privabiti več denarja v denarne zavode in s tem zmanjšati nevarnost inflacije.

DISKONTNA MERA V NEMCIJI OSTANE NEIZPREMENJENA. Po zadnjem znižanju diskonta v Angliji je bila znižana tudi diskontna mera v Zahodni Nemčiji. Zdaj ni Zahodna Nemčija sledila zgledu Angleške narodne banke, ki je povišala diskont za 0,5%. Izvedenci omenjajo, da je danes gospodarski in finančni razvoj v Nemčiji različen kot v Angliji. Nemška plačilna bilanca je še vedno zelo aktivna, medtem ko za znamenje angleške primanjkljaj. Tudi ni nevarnosti, da bi zaradi splošne ugodne konjunkturalne zašli v inflacijo. Bank deutscher Länder obravnava v tem času denarje po naslednjih uradnih tečajih: egiptovski funt 12,05 DM G (gldo — denar), 12,07 DM B (Brief — pismo); 100 italijanskih lir 0,671 DM G, 0,673 DM B; 100 jugoslovanskih dinarjev 1,398 DM G, 1,402 DM B; 100 avstrijskih šilingov 16,135 DM G, 16,175 DM B; 100 portugalskih eskudov 14,59 DM G, 14,63 DM B; 100 grških drahm 14,00 DM G.

V SVICI ZLATO NAPRODAJ. Švicarska narodna banka je v posebni okrožnici naznanila, da bo odslej tudi zasebnikom prosto prodajala zlato. Banka je prodajo zlata ukinita septembra 1947. Povpraševanje po zlatu je poslednj letu neposredno in tečaj zlata je občutno padel.

55. V POMEHURJEM OZRAČJU PERNAMBUKA

Čeprav smo za odhod imeli že vse pripravljeno in nam je manjkalo samo denar, s katerim naj bi plačali še vkrano nafto in živež, smo potem, ko ga je po štirinajstih dneh prejeli, poslali, zamudili še dva dni dragocenega časa. Pošteno sem se utrudil in oznojil v teh dveh dneh in ne bi bilo prav, ako bi zamolčal vzrok tega truda.

Kot sem omenil, so se prebivalci »Genove« že prve dni po prihodu v Pernambuko porazgubili v teh ameriških Benetkah. Ko sem namreč po prejemu denarja poravnal vse naše račune in nameraval izpluti, sem se nenadno znašel pred težkim vprašanjem, kako bi najhitreje sklical odtotne mornarje in potnike. Ker sta bila na ladji tedaj poleg obeh častnikov še dva mornarja, sem ju poslal na lov za ubežniki, toda namesto da mi izvršila naročeno nalogo, sta se onadva nekam izgnila. Zaman sem skoraj pol dneva nerazumno korakal po palubi »Genove« in se radovedno oziral proti pristančinskemu vzhodu, kjer naj bi se po mojem navem mnenju imela vsak čas prikazati razgarnjena družina »Genovečev« Oba častnika sta v mestu sicer res naletela na

Kam z italijanskim rižem?

V Italiji je pridelovanje riža v krizi. Svetovna proizvodnja je narasla za 11% v primeri s predvojnjo. Mnoge države, ki so prej uvažale riž, ga sedaj same proizvajajo in tudi izvažajo. Na azijskih trgih Italija ne more konkurirati Ameriki, ki prodaja riž po mnogo nižjih cenah, na evropskih trgih pa so močni italijanski konkurenti Egipt, Španija pa tudi Francija. Svetovne zaloge riža se večajo. Tako sta Siam in Burma konec septembra 1954 imele na zalogi vsaka okoli 10 milijonov stotov riža. Cena riža se padle od jeseni 1953 do 1954 za 25-30%. Kljub temu blago leži v skladiščih. Zaradi tega težkega položaja bi morala Italija zmanjšati svoje pridelovanje riža in ga pridelati v glavnem samo za svojo notranjo uporabo. Izvoz riža naj bi usmerila na srednje evropske in severne trge, katere bi ohranila pred konkurenco z blagom odlične kakovosti. S takim blagom bi lahko pridobila tudi nove trge. To bi pomnilo, da bi Italija morala zmanjšati svoj pridelek riža od sedanjih 9 milijonov stotov na 5 milijonov, to je 4 milijone za svojo notranjo porabo in 1 za izvoz. Samo z odlično vrsto blaga lahko Italija prodre na tuje trge, ker cene riža zaradi svojih velikih stroškov pridelovanja ne more znižati, kakor to lahko storijo druge države. To so predlogi italijanskih izvedencev.

IZVOZ ANGLEŠKEGA PREMOGA ZMANJSAN. Iz Anglije poročajo, da bo izvoz angleškega premoga v leto 1955 zmanjšal od 13,75 milijona ton na 11 milijonov. Računajo, da bo v tem letu cena izvoznega premoga poskočila.

TURSKI BOMBAZ ZA NEMCIJO. Turčija bo dobavila Nemčiji na račun svojih dolgov bombaž. Vsakih 14 dni za nekaj časa bo izvozila v Nemčijo 5000 t bombaža.

SKORAJŠNJA PODRAŽITEV KOLES V NEMCIJI. V Nemčiji se bo v kratkem podražila cena kolesom, in sicer za 5%. Ta vest ni zbudila velikega presenečenja, ker so se proizvajalci koles že nekaj časa pritoževali zaradi povečanja stroškov proizvodnje.

MANJ ROZIN V TURCIJI

V začetku sezone so cenili pridelek rozin v Turčiji na 100.000 ton. Zaradi slabega vremena so cenitev znižali na 70.000 do 75.000 ton. Od lanske letine je na razpolago še okoli 2.000 ton. Letošnja notranja poraba v Turčiji je dosegla 15-20.000 ton. Ker je bilo letošnji pridelek v Kaliforniji pičel, računajo turški izvozniki, da se bo cena ohranila in bo bodu Turki lahko konkurirali na mednarodnem trgu. Lanske leto je Turčija izvozila samo 32.600 ton, to je manj kakor polovico izvoza v leto 1950, ki je dosegel 80.000 ton. Leta 1938 je Turčija izvozila 77.000 ton rozin.

SVETOVNA PROIZVODNJA ŽIVEGA SREBRA

»Metal Bulletin« ceni svetovno proizvodnjo živega srebra v letu 1955 na 236.000 steklenic (po 36,5 kg), medtem ko je lanske leto dosegla 171.000 steklenic. V Londonu znaša cena na skladišču 108 1/2—110 funtov za steklenico.

Več obrtnih delavnic v Jugoslaviji

V razdobju 1951 do 1954 se je v Jugoslaviji število obrtnih delavnic povdvojilo. Konec septembra lanskega leta je poslovalo skupno 216.988 obrtnih delavnic (v letu 1951 115.744). V omenjenem razdobju se je število obrtnih delavnic splošnega družbenega sektorja povečalo od 10.211 na 18.650, število zasebnih obrtnih delavnic pa od 105.533 na 198.338. V obrtništvu je delalo lani čez 380.000 obrtnih mojstrov in delavcev ter 701.334 vajencev. Obrtništvu je imelo leta 1951 le 289.290 vajencev. Obrtna zbornica LR Srbije je priporočila Narodni banki, naj bi obrtniškim podjetjem splošnega družbenega sektorja in zasebnim obrtnikom prišla dodeljevati posojila po nižjih obrestih. Doslej se je obrestna mera gibala med 7,5 in 8%. Posojila naj bi torej prejemale tudi zasebni obrtniki; posojila tem naj bi znašala do 50.000 dinarjev za usluge in do 100.000 dinarjev za proizvodno izdelkov. Obrestna mera in odplačilni rok naj bi bili za kredite privratnim obrtnikom enaki kakor za kredite obrtnih gospodarskih organizacij splošnega družbenega sektorja.

NOVA HIDROELEKTRARNA V SIBENIKU. V Sibeniku so sklenili zgraditi novo elektrarno »Maruga II« na Krki. Za prva dela so določili 3 milijarde dinarjev. Potreba po električni energiji je n rastla, ko je prišla obratovati nova tovarna elektrotrod in feroleguri ter tovarna lahkih kovin »Boris Kidrič«.

PROGA S HELIKOPTERJEM GENOVA—MILAN—TURIN. Proučuje se načrt za povezavo Genova, Milana in Turina s helikopterji. Proga naj bi vzdrževalo 7 helikopterjev. Pot bi trajala 59 minut in dnevno bi bili 4 prihodi in odhodi.

neka članov te pestre družbe, jih napotila na ladjo, kamor pa prvi dan tega nenavadnega lova ni prišla živa duša. Vsakdo je pač želel izkoristiti se zadnji dan svobode in brezdelne uživanja ter do kraja užiti zapeljive zemeljske dobrnote.

Zaman smo si po večerji razbijali glave, kako bi pobegle ptičke spravili na limanice, ko nam je priskočil na pomoč oni debeli policijski komisar, ki nas je ob prihodu sprejel s tako lepo moralno pridigo. Naši povdigi v mestu so mu gotovo že presedali in kar sam se je ponudil, da nam posodi policijski avto in dva stražnika, češ da domo tako prav gotovo uspešni poloviti vsaj mornarje. Tisto noč sem šel dobro spoznal Pernambuko. Obredili smo ga počez in navzkriž ter pretaknili njegove razkose in ravne predele; pri tem sem imel še občutno priložnost opazovati čudno mešanico njegovih prebivalcev in kričajo razliko razobarnosti njihovih obrazov ter različnost družbenega položaja. To jih pa ni prav nič motilo, da ne bi v javnem življenju živeli brez rasnih predsodkov.

Kljub razsežnosti in velikosti njegovega razgibanega nočnega življenja sta morala oba stražnika imeti že dobre izkušnje pri podobnih operacijah. Mornarje smo namreč prav kmalu izatkli, ker so se zatekli pač tja,

Italijansko-jugoslovanska zbornica v Milanu

V Milanu je bila dokončno ustanovljena italijansko-jugoslovanska trgovinska zbornica, ki ima namen pospeševati gospodarsko sodelovanje med obema državama. Poudro za ustanovitev zbornice so dali predstavniki italijanskih in jugoslovanskih industrijskih in trgovinskih podjetij, kakor so: Pirelli, Inpocenti, Dalmine, Necchi, Saimes, Združene jadranske delalnice (CRDA), Franco Tosi itd. Dan po ustanovitvi zbornice je bil na jugoslovanskem konzulatu v Milanu sestanek, katerega so se udeležili predstavniki italijanskega in jugoslovanskega gospodarstva in vlad. Z jugoslovanske strani so prisostvovali sestanku veleposlanik dr. Pavlič, načelnik jugoslovanske delegacije, ki vodi trgovinska poslanja v Rimu; dr. Martinović, trgovinski ataše pri jugoslovanskem poslanstvu v Rimu; glavni tajnik Jugoslovanske trgovinske zbornice inž. Morić, jugoslovanski generalni konzul v Milanu dr. Udovčič in konzul dr. Santrič. Z italijanske strani so bili poleg predsednika milanske trgovinske zbornice predstavniki podjetij Innocenti, Necchi, Montecatini, in raznih bank ter industrijskih in trgovinskih podjetij. Predstavniki jugoslovanskega gospodarstva so izrazili svoje zadovoljstvo, da je prišlo do ustanovitve mešane zbornice, ki bo pospeševala medsebojno izmenjavo.

K tej vesti bi mi radi postavili vprašanje: Kaj je pa s tržaško-jugoslovansko trgovinsko zbornico? Zakaj je pobuda Slovenskega gospodarskega združenja za njeno ustanovitev naletela na obotavljanje pri Tržaški trgovinski zbornici? Tako je Milan prehitel Trst, čeprav je naše mesto tik ob meji in v prvi vrsti poklicano, da odigra važno vlogo v trgovini med Jugoslavijo in Italijo. Zbornica v Trstu bi se lahko posvetila zlasti sodelovanju na trgovinskem sektorju, medtem ko bi za udejstvovanje Milana ostalo dovolj prostora na industrijskem sektorju.

SPORAZUM O OBMEJNEM PROMETU DOSEŽEN?

Po vesteh iz Vidma je bil med italijansko in jugoslovansko delegacijo v načelu dosežen sporazum o obmejnem prometu. Italijanska delegacija je pristala na jugoslovanski predlog, naj se uredi promet hkrati po vsej jugoslovansko-italijanski meji ter med Tržaškim ozemljem in bivšo cono B. Širina obmejnega pasu še ni znana; verjetno bo pas zajel ozemlje v širini 10 km na vsaki strani meje.

OBVESTILO KMECKE ZVEZE VSEM DAVKOPLAČEVALCEM

Kmečka zveza v Trstu obvešča vse svoje člane, da morajo v smislu Vanonijevega zakona vsi davkoplačevalci do 31. marca leto prijaviti davčni upravi svoje dohodke v letu 1953. Ker so za neizpolnitev teh obveznosti po zakonu določene kazni (kakor avtomatično povišanje dosedanjih davčnih osnov za 10 odst., ter denarna kazen od 5 do 10 tisoč lir in seveda vpis kazni v kazenski list), priporočamo, da vsi državljani izvršijo prijave v omenjenem času.

Tajništvo KZ bo tudi letos sestavljalo in vlagalo prijave; članom bo tudi na razpolago za vsa zadevna pojasnila in nasvete. Člane opozarjamo, da je za sestavo prijave potreben davčni plačilni list. Ker roka za vložitve prijav ne bodo podaljšali, opozarjamo vse člane, da se pravočasno zgledajo na sedežu KZ v Trstu.

Tehnične novosti

NOV DOMACI TITANEMAJL

V tovarni »Gorič« v Zagrebu je inž. Slavko Fuger uspel po daljšem raziskovanju odkriti postopek, po katerem bodo proizvajali titan-emajl. Tako bo samo ta tovarna prihranila približno 150.000 dolarjev, ki jih je morala plačati za uvoz okoli 400.000 kg titan-emajla na leto iz tujine. Tovarna emajlirane posode v Celju je morala uvažati še večje količine te vrste emajla, ki ga bo odslej lahko kupovala v Jugoslaviji. Računajo, da bo prišlo do sodelovanja med obema tovarnoma. Tovarna »Gorič« v Zagrebu bo s svojo proizvodnjo lahko zadovoljila vse potrebe v Jugoslaviji.

NOV SVINČNIK S TEKOCIM GRAFITOM. Na navadnem svinčniku, ki se uporablja že nad 400 let, se bo izvršila velika sprememba: dosežena grafitna mina v trdem stanju bo zamenjana s tekočim grafitom. Novi svinčnik je podoben sedanjemu, razlikuje se po sestavi in po načinu uporabe. Grafitna mina v trdem stanju bo zamenjana s tekočim grafitom. Novi svinčnik je podoben sedanjemu, razlikuje se po sestavi in po načinu uporabe. Grafitna mina v trdem stanju bo zamenjana s tekočim grafitom.

Novi svinčnik je podoben sedanjemu, razlikuje se po sestavi in po načinu uporabe. Grafitna mina v trdem stanju bo zamenjana s tekočim grafitom.

Novi svinčnik je podoben sedanjemu, razlikuje se po sestavi in po načinu uporabe. Grafitna mina v trdem stanju bo zamenjana s tekočim grafitom.

PRI SE CVETEČI GEOFICI

Vse drugače je bilo s potniki. Ti so se namreč razkopali po vsem mestu in kot se je kasneje izkazalo, so si družbo izbrali po pripravi hika, kjer bi jih tudi s polico zamenjali. Ti, tudi v par, kjer smo se navadno sestajali, so le poredko prihajali in kadar so prišli, ni bilo močnega iz njih izveči, kje preživljajo svoje pernambukove letoviske. Lov nanje smo zato morali odložiti na prihodnje jutro.

Socialni UTRINKI

NEZAKONSKI OTROCI V ITALIJI IZENAČENI Z ZAKONSKIMI. Italijanski senat je skoraj soglasno sprejel zakon, s katerim bodo nezakonski otroci izenačeni z zakonimi s tem, da jim bodo matični uradi sami dali ime in v matično knjigo zapisali izmišljeno ime očeta in matere. V primeru, da se bo eden izmed rodil teljev sam zglasil, bo uradnik dodal njegovemu imenu izmišljeno ime drugega roditelja. V primeru posnovljenja s strani obeh zakoncev bo otrok vpisan kot njihov sin, a samo s priimkom moža.

KDAJ SMEJO NEMSKI JETNIKI DELATI. V Hannoverju je spodnjejski čeželniki računski dvor vložil prijav na ministrstvo za pravosodje proti temu, da je neko podjetje s pristankom oblasti gradilo stanovanjske hišice z jetniki. Zgradili so 143 enostanovanjskih hišic. Denar so preskrbeli takole: lastnik je prejel za hišico brezobrestno posojilo od deželne 7500 mark, domača posojilnica mu je posodila proti knjižbi 5000 mark; preostanek stroškov za gradnjo je plačal z lastnim delom, ki je bilo vračunano v višini 4500 mark. Kjer niso sami lastniki delali, so uporabili jetnike in njihov prispevek vračunali v višini 730 mark. Računski dvor je usvojil gledišče, da delo na gradnji ne sodi med lahka dela, ki jih dopušča nemški zakon za kaznjence.

DVAKRAT VEČ SOCIALNIH ZAVAROANCEV V JUGOSLAVIJI. V primeri z letom 1939 je bilo lanske leto v Jugoslaviji dvakrat več zavarovancev; njihovo število se je dvignilo od 878.000 na 1.975.000 oseb. Število koristnikov pokojnin in invalidnin se je povečalo za 40.000 na 376.000. Temu ustrežno so se seveda povečali izdatki za socialno zavarovanje, ki so lanske leto dosegli 96,6 milijarde din, to je skoraj tretjino vseh proračunskih izdatkov. Skoraj polovica izdatkov socialnega zavarovanja, to je okoli 44 milijard dinarjev, je šlo za otroške doklade, za pokojnine 23,5 milijarde, za stroške zdraviljenja 7,4 milijarde, za materialno zavarovanje zaradi bolezni 5,9 in za zdravila 4,2 milijarde dinarjev.

ZA-NOVO VETERINARSKO KONVENCIJO MED JUGOSLAVIJO IN ITALIJO. Konec tega meseca se bodo prišla pogajanja med Jugoslavijo in Italijo za sklenitev nove veterinarske konvencije. Zadnja je bila sklenjena leta 1924.

TUDI »SIMCA« V NEMCIJI CE-NEJSI. Tovarna »Fiat-Simca« je v Zahodni Nemčiji znižala ceno potniških vozil »Luxus« in »Grande Large«. »Luxus« stane zdaj v tovarni 6300 DM (poprej 7100 DM) in »Grande Large« 7100 DM (poprej 8200 DM). Računajo, da se bodo v kratkem ocenile tudi druge vrste vozil »Fiat«.

POSTAVE IN DELO

TAKSNI PREDPISI. Po odloku vladnega generalnega komisarja št. 94-1954 je z veljavnostjo od 12. 5. 1953 dalje znižana registrska taksa na navadne ceslje terjate, ki je doslej znašala 2%, na 1,5%. Na isto izmero je znižana registrska taksa na obveznice, plačilne obljube, posojila, dovolitve kreditov in podobne listine, ki vsebujejo denarne obveznosti; če pa izvira denarna obveznost iz pogodbe o posojilih na ladje, znaša taksa samo 0,5%. Tudi otvoritve kreditov, predur in financiranja, ki jih dajejo kreditne ustanove trgovskim in industrijskim podjetjem, so podvrženi znižani registrski taksi 0,5%. Končno je bila z istim odlokom dosežena taksa 2% na pogodbe o prevzemu (»appalti«) gradbenih, popravnih, vzdrževalnih, prevoznih in drugih podobnih del znižana na 1%.

Pristojbine za upravne dovolilnice. Z odlokom 33/55 je bil na tržaško področje raztegnjen zakon z dne 10. decembra 1954, št. 1164, ki spreminja nekatere takse na upravne dovolilnice (»concessioni governative«), oziroma uvaja štiri nove, tri pa odpravlja. Nove pristojbine so med drugim predpisane za izkaz o uporabnosti stanovanjskih hiš (v mestih 10.000, na deželi 1000 lir), za otvoritve novih mlekar in trgovin z mlečnimi proizvodi, izposojevalnic avtomobilov in garaž, oziroma so zanje določene nove letne takse. Nove so tudi pristojbine za vidiranje trgovskih knjig (za prvo vidiranje od 400 do 1400 lir, kolikor pa obsegajo strani, od 200 do 800 lir pa za letno vidiranje), za vpis trgovskih podjetij v trgovinski register (6000 lir), za zvišanje družbene glavnice, za šoferske usposobilnosti in izkaznice.

Zvišane so tudi pristojbine za ministrska uvozna in izvozna dovoljenja, in sicer pri operacijah do vrednosti 100.000 lir — 500 lir, za operacije do vrednosti nad 100.000 do 500.000 lir — 2000 lir, za operacije v vrednosti nad 500.000 do 1.000.000 lir — 4000 lir in za operacije v vrednosti nad 1.000.000 — 6000 lir.

Kolkovne takse na fakture. Fakture za blago, ki je namenjeno izvozu, so podvržene kolkovni 0,2%, a največ 2000 lir. Kolke je treba prilepiti na originalno fakture, ki je namenjena inozemskemu uvozu; kopije, ki so stane izvozniku, je treba enako kolkovati, toda ne več kot s kolkom za 30 lir. Kolkovno uniči registrski ali carinski urad, kateremu se mora predložiti izvirni fakture in kopija.

Po posebnih okrožnici ministrstva financ z dne 21. 7. 1954 so enaki pristojbini podvržene tudi proforma fakture, ki jo trgovci z inozemstvom pošljejo sponagobniku v upravne namene, zlasti zaradi izpolnjevanja uvoznega dovoljenja, otvoritve akreditivov in podobno. Te razlage taksnega zakona so se pa pristojne organizacije izvoznikov uprle in ni izključeno, da bo ministrstvo zgoraj navedeno okrožnico preklicalo.

SVOBODNI POKLICJI. Generalni komisar dr. Palamara je raztegnil na tržaško ozemlje republiške predpise iz leta 1944, ki se nanašajo na stanovske organizacije prostih poklicev, in sicer inženjere, arhitekte, kemikov, ekonomskih in trgovskih prostih poklicev, aktuarjev, agronomov, računovodij (»oragionerie«), geometrov ter kmetijskih in industrijskih večakov, kakor tudi odvetnikov in pravnih prokuratorjev. Ti predpisi se nanašajo na funkcije in na volitev poklicnih svetov in centralne poklicne komisije, ki ima za vsako stroko posebej sedež pri ministrstvu za pravosodje.

Na naše ozemlje so bili raztegnjeni tudi novi italijanski predpisi o opravljanju policijskega in komercialista, računovodje in trgovskega izvedenca (st. zakona z dne 27. 10. 1953, št. 1087).

Doziviljaji slovenskega pomorščaka

Med kratkim počitkom, v pričakovanju novega dne, sem se spomnil, da je Vilharis nekoč pravil, da sta

VESTNIK SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

IZ DEJAVNOSTI SGZ

Dne 29. januarja t. l. je upravni tajnik Zdrženja prisostvoval zborovanju, ki ga je sklical na sedežu Zdrženja prodajalcev na drobno mestni trg, za prosto cono v Trstu. Predsednik omenjenega odbora dr. Barbi počel prisotnim predstavnikom ustanov, ki so pristopili k omejenim pobudi za ustanovitve v prošle, o dogajanju delu iniativnega zbora. Naglasil je po eni strani zlasti razveseljevanje dejstva, da odobrava ustanovitve proste cone vsi meštari, ki iskreno žele — ne glede na politično prepričanje — da bi naše mesto premagalo vedno večje gospodarske krize, ki je zajela skoraj po tujakoj gospodarsko dejavnost; o drugi strani pa je obsodil še nekatere kroge, ki trdovratno vztrajajo na svojem zgrešenem stališču, ki je asprotno splošni zahtevi vsaga tujakojne prebivalstva.

JUGOSLOVANSKI PREDSTAVNIK OZDRAVLJA POBUDO ZA USTANOVITEV TRŽAŠKO-JUGOSLOV. ZBORNICE

Dne 9. t. m. je Zdrženje stopilo v stik z g. inž. F. Vrbancem, načelnikom

kom jugoslovanske trgov. delegacije ter z njim razpravljalo o pobudi mešane tržaško-jugoslovanske zbornice ter o nujnosti, da pride čimprej do te ustanovitve, zlasti še, ker je bila že v Milanu ustanovljena taka zbornica. Inž. F. Vrbanc je zagotovil, da jugoslovanski gospodarski krogi spremljajo z razumevanjem to pobudo in da bodo z zadovoljstvom sodelovali pri ustanovitvi te potrebne gospodarske ustanove, zlasti se ko bo prišlo do zaključka nove trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Italijo.

LJUBLJANSKO RAZSTAVIŠČE
Obveščeni smo bili, da je bila ustanovljena v Ljubljani ustanova »Ljubljansko razstavišče« (Ljubljana — Tomšičeva št. 2), ki se bo bavila s prirejanjem specialnih razstav (usnjarske, lesne itd.), ki se bodo nanašale na posamezne sektorje in bodo težile za tem, da bi postale mednarodnega pomena. Ustanova bo skušala razširiti svojo dejavnost tudi na tujino.

PRIJAVE VANONI
Zdrženje je razposlalo svojim članom okrožnice o prijavi Vanoni. Opozarja svoje člane, da jo prečitajo in pripravijo vse potrebne navedene po-

datke ter jih izročijo skupno z obrazcem Vanoni združenju vsaj do 10. marca. Vse tiste, ki ne bi prišli do omenjenega datuma Vanonijeva obrazca, naj se pa zgledajo brez tega na združenje.

STADISTIČNO UGOTOVLJANJE PRODAJE NA OBROKE V TRSTU
Obveščamo naše člane, da je tukajšnja zbornica za trgovino, industrijo in poljedelstvo na osnovi odredbe rimskega ministristva za trgovino in industrijo začela statistično ugotavljanje prodaje na obroke v trgovini na drobno. Ta statistična ugotovitev je zelo nujna, ter teži za proučitev vseh vprašanj, ki se nanašajo na obroke. Te ugotovitve, kot zagotavlja Trgovinska zbornica, nima nobene zveze s kakršnimi koli davčnimi obremenitvami, ker se tudi zahtevani podatki nanašajo na odstotke skupne prodaje.

Obrazec, ki ga zbornica dostavlja trgovcem, vsebuje 26 vprašanj, ki se nanašajo na razna stališča in mnenja trgovcev v zvezi s prodajo na obroke. Poleg tega trgovci ali podjetje še lahko izrazijo svoje pripombe na navadnem papirju, ki ga priložijo navedenemu obrazcu.

Kmečka zveza za obmejni promet

Kmečka zveza, v kateri so zbrani naši kmetje, se je v posebni spominki na Zbornico za trgovino, obrt in kmetijstvo v Trstu zavzela za ugodno ureditve obmejnega prometa (spomenico objavljamo na zadnji strani v Vestniku Kmečke zveze).

Glas naših kmetov se lahko čuje samo po Kmečki zvezi, ker ni bila doslej dana našemu kmetijstvu možnost, da bi branilo svoje koristi po svojih lastnih predstavnikih v uradih ali poluradnih ustanovah, kakor a. pr. v kmetijskem nadzorništvu ali Tržaški zbornici za trgovino, obrt in kmetijstvo. Ta možnost mu ni bila dana, čeprav so obdelovalci zemlje na Tržaškem po ogromni večini Slovenci. Povsem razumljivo je želja naših kmetov, da bi bil obmejni pas čim širši (15-20 km), ker bi v širšem pasu lažje nabavljali razne kmetijske potrebščine (semena vseh vrst, semenski komprij, trtne in drevesne sadike, oporne kole itd.). Naše kmetijstvo je po legi in klimatičnih razmerah samo podaljšek jugoslovanskega kmetijstva, od katerega je bilo odsekan s politično mejo. Obmejni promet na čim širši osnovi bi znatno ublažil posledice nove razmejitve na gospodarskem področju. To bi bilo v veliko korist našega kmetijstva pa tudi samih potrošnikov v Trstu.

KAJ MORAŠ VEDETI O SOCIALNEM ZAVAROVANJU

IV. PRISPEVKI ZA SOCIALNA ZAVAROVANJA

Vse tri v prejšnjem poglavju navedene državne ustanove za socialno skrbstvo — Zavod za bolniška zavarovanja, Zavod za socialno skrbstvo ter Zavod za zavarovanje proti nezgodam na delu — so upravno popolnoma neodvisne ustanove z lastnimi proračuni. To pomeni, da morajo svoje dohodke, ki jih predstavljajo prispevki za vse vrste socialnega zavarovanja, tako urediti, da z njih lahko krijejo vse obvezne izdatke, ki jih sestavljajo različne socialne davke ter upravni stroški. Zlasti je vnapredek ter proučevanje teh ustanov je odvisno izključno od prispevkov, ki jih plačujejo delavci in uslužbeni vseh delovnih strok! Prav to daje delavcem in uslužbenim neovrgljivo pravico, da sami tudi vodijo, upravljajo in nadzorujejo te SVOJE ustanove.

Prispevek države, ki so ga uvedli že leta 1939, znaša komaj 100 lir na leto za upokojene in invalide, kar zdaj — zaradi razvrednotenja denarja po drugi svetovni vojni — stvarno ne predstavlja več ničesar.

Pri naši nadaljnji razlagi se bomo omejili le na prispevke, ki jih morajo obvezno plačevati delavci in uslužbeni po svojih delodajalcih Državnemu zavodu za socialno skrbstvo. Kasneje bomo poročali tudi o prispevkih za bolniška zavarovanja ter za zavarovanje proti nezgodam na delu.

VRSTA PRISPEVKOV
Prispevki za obvezna zavarovanja pri Zavodu za socialno skrbstvo za vse delavce in uslužbenice, ki so starejši od 14 let, delimo v dve skupini:

1. V OSNOVNE PRISPEVKE, ki se nanašajo na zavarovanja za invalidnost, starost in potomoce, proti jetiki in brezposelnosti ter za pomoč delavskim sirotam.

2. V DOPOLNILNE PRISPEVKE, ki služijo za valutno izenačenje invalidnih in pokojnih ter davjatev za jetiko in brezposelnost, za družinske doklade, za pomoč pod orožje poklicanim uradnikom ter za dopolnilne mezde industrijskim delavcem.

Osnovni prispevki se več ali manj stalni ter tvorijo zato »OSNOVO« za preračunavanje dopolnilnih prispevkov in davjatev. Slonijo na načelu kapitalizacije, to je obrestovanja. Na-

sprotno se dopolnilni prispevki stalno spreminjajo v skladu s trenutnim razvrednotenjem kupne moči denarja ter slonijo na načelu »razdeljevanja«. Dajanje za invalidnino in pokojnino, ki se določijo na temelju osnovnih kapitaliziranih prispevkov, se z razdeljevanjem prejetih dopolnilnih prispevkov izenači s trenutno kupno vrednostjo valute. Iz tega sledi, da so osnovni prispevki skoraj stalni in razmeroma nizki, dopolnilni pa visoki, kar se morajo prilagoditi stalnemu nihanju dejanske denarne vrednosti. Zato je mogoče dopolnilne prispevke menjati enkrat na leto, če je seved potrebno, da se vskladilo s morebitnim novim valutnim stanjem.

So zdaj v veljavi prispevki po naslednjih lestvicah:

Lestvica št. 2

Razred	Dnevna mezda	Skup. prisp.
1	do L. 416	2
2 nad	416 do 666	2
3 nad	666 do 1050	2
4 nad	1050 do 1300	3
5 nad	1300 do 1583	4
6 nad	1583 do 1900	4
7 nad	1900 do 2250	5
8 nad	2250 do 2633	5
9 nad	2633 do 3050	6
10 nad	3050 do 3516	7
11 nad	3516 do 4033	8
12 nad	4033 do 4616	8
13 nad	4616	9

(Se nadaljuje) V.

A. OSNOVNI PRISPEVKI
(Lestvica št. 1)
Socialna zavarovanja za invalid-

nost, starost in potomoce, proti jetiki in brezposelnosti ter za pomoč dejavskim sirotam.

Razred	TEDENSKO ZAVAROVANJE				MESEČNO ZAVAROVANJE			
	Plača ali mezda	za vsa soc. zav.	za brez.	za brez.	Plača ali mezda	za vsa soc. zav.	za brez.	za brez.
1	do 2500 lir	9	8		do 15.600 lir	42	46	
2 nad	2.500 do 4.000	11	10		15.600 do 21.200	54	46	
3 nad	4.000 do 6.300	13	12		21.200 do 27.300	64	56	
4 nad	6.300 do 7.800	18	16		27.300 do 33.800	76	68	
5 nad	7.800 do 9.500	21	19		33.800 do 41.200	92	82	
6 nad	9.500 do 11.400	24	22		41.200 do 49.400	104	94	
7 nad	11.400 do 13.500	27	25		49.400 do 58.500	120	110	
8 nad	13.500 do 15.800	31	29		58.500 do 68.500	136	126	
9 nad	15.800 do 18.300	37	34		68.500 do 79.300	158	146	
10 nad	18.300 do 21.100	41	38		79.300 do 91.400	176	164	
11 nad	21.100 do 24.200	46	43		91.400 do 105.000	196	184	
12 nad	24.200 do 27.700	50	47		105.000 do 120.000	218	204	
13 nad	27.700	56	52		120.000	240	226	

OPOMBE: Od zavarovanja za ne-potomstvo brezposelnosti so izključeni tisti delavci in uslužbeni, ki imajo zagotovljeno namestitve (na primer uslužbeni javnih ustanov),

dalje taki, ki bi od zavarovanja ne imeli stvarne koristi in končno tisti delavci (na primer v gospodinjstvu, kmetijstvu in hišnih delih), kjer je nadzorstvo nad brezposelnostjo dejansko nemogoče.

Vsa ta sredstva so namenjena predvsem za take investicije, ki bodo dvignile proizvodnjo in hkrati znižale proizvodne stroške, kar pomeni, da bodo plodonosno naložene.

Dr. F. J.

DELOVANJE ISTRSKE EKSPORTNE BANKE V BUJAH

»Hrvatski glas« poroča, da se je v dveh letih, odkar obstoji Istrska eksportna banka v Bujah, njeno delovanje zelo razvilo. Poleg deviznih poslov opravlja banka tudi razne posle na domačem gospodarskem področju in predvsem kreditira razvoj domačega gospodarstva. Podelila je okoli 53 milijonov dinarjev dolgoročnih kreditov, nad 292 milijonov kratkoročnih za razna gospodarska podjetja in 33 milijonov posojil namenjenim v delavcem. Kmetje so izkoristili te za 5.200.000 dinarjev posojil po 3,5%. Čeprav je za kmetijstvo vedno denarja na razpolago, se kmetje ne upajo seči po tem posojilih, ker vlada med njimi veliko nezaupanje do denarnih zavodov še iz časa avstrijske in italijanske uprave.

ONASSISOVA NAROCILA NEMSKIM LADJEDELNICAM. V tem letu bodo nemške ladjedelnice izvršile ogromno naročil brodarja Onassisa iz leta 1953. Gre za največje naročilo, ki so ga kdaj prejeli nemške ladjedelnice od enega samega brodarja. Od 18 velikih naročenih ladij-petrolejk so nemške ladjedelnice izločile že 16. Vrednost Onassisevoga naročila do-seže 300 milijonov nemških mark.

Najprej dograditi nedokončane objekte! Osnovno načelo investicijske politike v Kopru

Piran, 9. februarja

Koprski okraj pripravlja novi družbeni plan za leto 1955. V ta namen je sklical gospodarski svet okrajnega ljudskega odbora sestanek vodilnih uslužbenecv podjetij in ustanov, na katerem so razpravljali o predlogu novega družbenega plana. Sklenjeno je bilo, da bodo tudi leto razpravljali o predlogu novega družbenega plana najprej po posameznih podjetjih in ustanovah. Ko bodo te razprave zaključene, bo pa o morebitnih novih predlogih in popravkih razpravljala skupščina okrajnega ljudskega odbora.

V novem družbenem planu bodo sredstva za investicije ostala približno ista kot so bila lanske leto. Uporabljena bodo predvsem na dograditvi še nedokončanih objektov, da bi v naslednjih letih lahko posvetili večjo pažnjo investicijam, ki naj bi služile prvenstveno dvigu življenjske ravni, zlasti pa gradnji novih stanovanjskih hiš, po katerih je vedno večja potreba.

Skoraj istočasno pa je razpravljala okrajna skupščina o uporabi sredstev za investicije, ki so preostala še iz lanskega leta. Odobrenih je bilo okrog 110 milijonov dinarjev, ki bodo uporabljeni deloma za razširitev že obstoječih, deloma pa za osnovevanje novih gospodarskih objektov. Pri tej delovni stvari odnesla levičje »ar-

tonažna tovarna, ki bo prejela 60 milijonov, in podjetje »Ribič« v Piranu, ki bo prejelo 41 milijonov dinarjev.

Ker se čuti velika potreba po kartonažnih izdelkih, je bilo sklenjeno, da osnuje v Kopru nova kartonažna tovarna. Začasno bo nameščena v preurejenem skladišču trgovskega podjetja »Slavica« in bo zaposlila okrog 100 delavcev. Nova tovarna bo izdelovala vsakovrstno kartonsko embalažo, grobi karton in tudi pisarniške potrebščine. Podjetje »Ribič« pa bo uporabilo gornjih 41 milijonov dinarjev za nakup dveh novih ladij, izmed katerih bo ena služila ribolovu, druga pa prevažanju rib ali drugega tovaru. Ko bo dograjenih še ostalih šest ladij, ki jih gradijo za isto podjetje piranske ladjedelnice in ki bodo stale okrog 116 milijonov dinarjev, se bo dvignilo okrovanje predelovalne industrije z ribami za približno eno tretjino; od tega bo imela koristiti tudi široka potrošnja.

Ostalih 9 milijonov dinarjev je bilo porabljenih med razna podjetja in ustanove. Tako bo prejelo podjetje »Istra Benz« ki oskrbuje okraj tudi z butan-plinom, za nabavo 1000 novih jeklenk 3,5 milijona dinarjev, tovarna De Langlade v Kopru za nabavo avtomatskega zapirala za ribje konzerve 1.655.000 dinarjev in tovarna »Začimba« v Portorožu za nakup avtomatskega stroja za pakiranje izdelkov okrog 4 milijone dinarjev.

PROMET v pristanišču

Napovedane ladje

Napovedan je prihod ladij:

Proga Jadransko morje — Sicilija — Malta — Tirenško morje — Španija »Marechiaro«, odhod 12. febr. »Celiok« prihod 15., odh. 18. febr. »Primor« prihod 20., odhod 25. febr. »Maria Carla« prihod 23., odhod 26. febr.

Proga Grčija — Turčija — Sirija — Libanon — Izrael — Egipt »Enotria« odhod 11. febr. »Christina« odh. 12. febr. »Kozanek« odhod 12. febr. »Enri« prihod 12., odhod 16. febr. »Barletta« prihod 15., odhod 17. febr. »Dromita« prihod 15., odhod 20. febr. »Arđahan« prihod 18., odhod 24. febr. »Messapia« prihod 19., odhod 22. febr. »Enotria« prihod 22., odhod 25. febr. »Plotarkis« prihod 23., odhod 25. febr. »Aristodimos« prihod 24., odhod 28. febr. »Mima« prihod 25., odhod 28. febr. »Trevisa« prihod 26. febr., odhod 1. marca. »Ortranto«, prihod 28. febr., odhod 1. marca.

Proga Vzhodna, Zahodna in Južna Afrika

»Galatea« odhod 12. febr. »Davila« prihod 15., odhod 20. febr. »Vittoria« prihod 19., odhod 23. febr. »Africa« prihod 22., odhod 26. febr. »Maria Cosulich« prihod 25., odhod 28. febr. »Verax« prihod 27., odhod 1. marca. Prihodi proti koncu meseca: »Spuma«, »Africa«, »Europa«, »Perla« in »Isosno«. Proga Perzijski zaliv — Indija — Pakistan — Daljni vzhod »Onda« prihod 20., odhod 28. febr. Prihodi proti koncu meseca: »Risano«, »Sistiana«, »S. Caboto«, »Ambrac«.

Proga Zahodna in Severna Evropa »Bohemia« prihod 15., odhod 15. febr. »Boreas« prih. 19., odhod 19. febr. »Cagliari« prihod 20., odhod 24. febr.

Proga Severna Amerika »Exbrook« prihod 12., odhod 13. febr. »Excellency« prihod 14., odhod 14. febr. »Star of Assuana« prihod 20., odhod 27. febr. »Exproter« prihod 26., odhod 27. febr. »Expeditor« prihod 26., odhod 26. febr.

Proga Srednja Amerika in Severni Pacifik »Lipscomb Lykes« prihod 16., odhod 17. febr. »Etna« prihod 22., odhod 27. febr. »Howell Lykes« prihod 28., odh. 28. febr.

Proga Južna Amerika »Stig Gorthorn« prihod 15., odhod

la. Nekateri zidariji bi se radi vrnili, toda pogodba s francoskim podjetjem se glasi na eno leto. Zlastno je, da morajo naši zidariji iskati kruha v tujini prav v času, ko se na Tržaškem toliko zida kakor malokoli poprej in ko prihajajo vlakci funlarskih zidarjev zidat v Trst.

IZREDNA PODJETNOST GORICANOV

Po najnovejših vesteh bo uspela zahteva Goricanov, po kateri naj bi se obseg krajevnega prometa povečal od 600 milijonov na 1 milijardo lir. Predstavniki gorških gospodarskih krogov so ob tej zadevi takoj stopili v stik s predstavniki jugoslovanskega gospodarstva in v tej zadevi dosegli popolno oporo tudi rimske vlade. Tako bo gorška obmejna trgovina dosegla en milijardo lir, medtem ko predvideva redna trgovinska pogodba med cono A in Jugoslavijo izmenjavo v vrednosti ene milijarde 200 milijonov lir. Tržaško ozemlje bi moralo zdaj dojeti še pogodbo o hrajevnem (regionalnem) prometu in tako pospešiti izmenjavo z Jugoslavijo. V decembru je Gorško uvozilo iz Jugoslavije za 26.702.250 lir blaga, izvozilo pa za 41.586.917 lir; bilanca je bila za omenjeni mesec po dolgem času aktivna.

VOZARINA NA TRŽASKEM TRAMVAJU SE NE BO POVISALA
Vse kaže, da bo tržaški mestni svet odbil predlog občinskega podjetja ACEGAT za zvišanje vozarine na tramvaju od 20 na 25 lir.

DRŽAVA BO ODPISALA DOLGOVE IZPOD 500 LIR
Minister državne zakladnice pripravila zakon, po katerem bodo državni organi proboščeni, da dokončno brišejo terjatve države izpod 500 lir, kadar se ne bodo dale izterjati po upravnih ali sodni poti.

VEČINA DELNIC »AQUILE« JE V FRANCOSKIH ROKAH
V Trst sta te dni priselja ing. Etienne Dalmont in g. Robert Child v imenu Francoske petrolejske družbe, ki je kupila 53% delniške glavnice tržaške petrolejske družbe »Aquila«. Obiskala sta tržaškega župana in mu zagotovila, da bo francoska družba storila vse za splošnih tržaških čistilnic. Ta dela zdaj približno s polovico zmogljivostjo (po podatkih za november 53,3%), medtem ko je zaposlenost druge manjše čistilnice »Esso Standard« v novembru dosegla 81,3%. Zmogljivost »Aquila« je bila po vojni dvignjena na 600.000 ton, »Esso Standard« pa na 150.000 ton. Povprečno je v »Aquila« zaposlenih okoli 800 do 900 ljudi.

PRILIKOM VAŠEG DOLASKA U TRST POSJETITE U VAŠEM INTERESU ♦ MAGAZIN ENGLJSKIH STOFOVA ♦ PRODAJA NA VELIKO I MALO ORIGINALNIH ENGLJSKIH ŠTOFOVA ZA MUŠKA I ŽENSKA ODIJELA U NAJNIZJE CIJENE.

Hmelj da pivu svojstven okus

Na rastlini je stotine in stotine plov, posebno če je bila letina dobra. Hmelj je treba naglo obirati. Če bi se ozeli v tistem času, ko je hmelj zrel, po železnih, ki vodijo v domovino hmelja, bi težko našli prostor in verjetno bi morali stati kje na hodniku ali v nekakšni sobi, ki se ne bi hotela pripraviti na kregati. V rebra bi vas obšli koši, ki jih nosijo s seboj številne obrabke hmelja. Hmelj se obliže in nekaj dni, kot grozdje. Hmelj je tako velik. Na vsaki rastlini je stotine plovov, torej je treba dosti ljudi. Da jih samo vidite! Na njihah je vse živo. Eni rujejo opornike, ki so nosili trne, ali pa snemajo žice, drugi pa, predvsem ženske, stare in mlade, lepe in manj lepe, bite z nohti od krpavati z rastline kobre. Plačane so od morice. Več ko naberejo, več zaslužijo. Da tam obrabijo svojega bližnjega, pripovedujejo prijetne dogodovčine in pojejo, posebno, če gospodar ne stedi s pijsko, si lahko misli. Okoli vas pa prelepa slovenska pokrajina in nad vami lepo mo nebo poznega poletja. Obrabke vtrajajo v dva koša, v en koš lepo prvotno blago, v drugega slabše blago, tako, ki ima rjave lise, če so plovci predolgi ali pa se listi na plodu niso tische skupaj, marveč štrle naraščajo. Dobra, zdrava reba kobra mora biti sorazmerno stisnjena skupaj in če jih kreneš, morajo prijetno štrleti. Pa to še ni vse. Predvsem morajo imeti prijeten, svojstven duh. Duh je važen. To je svojstven duh. Kaka bi ga opisal? Nisem umetnik. Umetniki so opisali lepe pokrajine, čiste barve, kdo je že opisal duh. Duh hmelja je važen. Ta duh pa prihaja iz hmeljevega plov od onega dela, ki je najvažnejši.

tence, pa so rumene kepike in v njih rumen prah. In ta prah je najvažnejši. Radi tega prahu, te moke, goje hmelj. To je lupulin, Lupulin je lupulin, toda na raznih vrstah hmelja, v različnih podnebjih in na različnih zemljah se pa je lupulin loči od lupulina, kot grozdje od grozdja. In ta različni lupulin daje raznemu pivu različne svojstvenosti, predvsem glede okusa.

V tej moki je hmeljevo olje, ki daje hmelju značilni vonj, pivu pa vonj in okus. Potem so v tej moki tudi smole. Smole so grenke. Kot se na tem svetu vse rado pokvari, tako se tudi hmelj. Tudi hmelj pivo je pijaka, ki pravijo »Hmelje pivo« je pijaka. Pijake razkrajajo razni mikrobi. Toda mikrobi so nežni in jih marsikaj ne prija. Ne prija mikrobom, če je v vinu lupulinska smola in poginejo, če po nesreči pridejo v pivo. Lupulinske smole torej varujejo pivo pred razkrajalnim delovanjem mikrobov, ga torej razkužujejo. Poleg tega dajejo te smole tudi pivu grenk okus. V pivu so kuhali različne količine hmelja, ki imajo različne količine teh smol in hmelja iz raznih pokrajin ima večji ali manjši odstotek smol. Ta moka pa ni samo dišeča in smolnata, je tudi grenka, ima trpko grenak okus, kot česlovina. Neutrudni kemiki najdejo v tej moki tudi česlovino. Česlovine čistijo, bistre in obvarujejo pivo. Nekateri hmeljarji imajo česlovino za tako važno sestavino hmelja, da po njej odredajo vrednost hmelja za pivovarstvo. Kako važen je torej hmelj za pivo.

Ste se kdaj napili piva? Mogoče vam je celo zlezlo v glavo, morda tudi v noge. Če ste kdaj tudi pregledno pogledali vinski kozarec, veste, da ni vseeno, ali imate preveč pod kapo ali pa v nogah zlahne vinske kapljice ali pa piva. Kako ste bili po pivu utrujeni, kako zaspani in koliko časa, včasih celo nekaj dni je trajalo

to nenavadno stanje. Če bi bila to samo posledica zaužitega alkohola, bi se moralo dogajati z vami isto pri vinu. Toda ni isto: preveč vina ali preveč piva. V pivu je prišlo s hmeljevo moko tudi nekaj mamilne snovi, ki je tudi sestavni del rumenega lupulinskega prahu. Od tista utrujenost, od tog zaspanost in slabost.

Preden so ljudje cenili in uporabljali hmelj kot važen in neobhodni dodatek pivu, so ga cenili kot zdravilo in še dandanes je važna zdravilna rastlina, ki lajša bolečine, posebno bolečine, ki so v zvezi s tvorbo. Pospejuje spanje, predvsem tistih živčnih revešev, ki zlepa ne morejo zaspati. Pomirja vnetje mehurja in sečne cevi. Pomirja in ugodno vpliva na želodec, črevesje. Bori se proti zlatenici in raznim drugim nevspečnim. Če ga pa zaužijemo preveč, je strup. Posledice so bruhanje, glavobol, hromenje in zaustavljanje kroženja krvi po žilah.

Hmelj živi dolgo, dolgo let. Jeseni so odrezali trto pri tleh. Korenika je prezimila v zemlji. Spomladi poženo iz nje mladi poganjki; le tri puste, ki se razrastejo in splezajo po nastavljeni opori. Jeseni mu oberejo zrele kobre. Dobro jih posuše in stlačijo v vrečo. Nato pa gredo za drag denar po svetu. Kdo ve, kam vse. Končno jih pivovarski mojster prekuha po izkušnji in prednamni pri pivo. Nekega dne se pred nami peni čaša hladnega piva. Kako dolga je bila pot in koliko napora od zelene hmeljeve trte do čaše piva!

SVETOVNA PROIZVODNJA NIK-LJA RASTE
Po zadnjih pregledih, ki pa niso še dokončni, je svetovna proizvodnja niklja narasla v letu 1954 na 390 milijonov funtov (1 funt = 0,45 kg), se pravi, za 50 milijonov funtov v primeri z letom 1953. Računajo da se bo proizvodnja niklja v tem letu dvignila na 415 ml. funtov; ne nijo pa tudi, da ne bo zmanjšano kontingentiranje v nobeni državi zaradi strateške važnosti niklja.

ELEKTRO INSTALACIJSKO PODJETJE
Ambrožič Milan
TRST - UL. BOCCACCIO ŠT. 10
Sprejemamo vsa poravnala in naročila za nove instalacije vseh vrst električnih napeljav
Pokličite našo telef. št. 29.322 I
Se priporočamo

F. SPADARO
SPECIJSKA TVRDOKA
SPECIALIZIRANA V LESNI STROKI
TRST - TRIESTE
VIA GHEGA ŠT. 2
TEL. 33-785 in 31-087
SCALO LEGNAMI - SERVOLA
TEL. 96 847
SCALO LEGNAMI - PROSECCO
PONTREBBA
VIA MAZZINI 49 - TEL. 59
Poštni predal 184
Telegr.: SPADSPEDIT

„Vinicola“
PERTOT DANILO
Zaloga domačih, istr

